

zarobljenicima, a naročito prema ratnim zarobljenicima armija SSSR, Poljske, i Francuske. Čim se vratio iz zarobljeništva, odmah se stavio na raspolaganje Ministarstvu za narodno zdravlje BiH, pa je upućen na rad na Hirurško odjelenje Bolnice u Sarajevu. Ubrzo je stiglo veoma rijetko i posebno priznanje Vlade SSSR dr. Karahasanoviću, kojim se odlikuje visokim državnim odlikovanjem i činom rezervnog majora Armije SSSR za svoj nesebičan, požrtvovan i humani rad i pomoć vojnicima i njihovom liječenju u zarobljeničkom logoru. Kasnije po potrebi službe biva premješten u Tuzlu. Tu u Tuzli dr. Karahasanović ispoljava sve svoje vrline humanog čovjeka i ljekara, svjesnog člana naše socijalističke zajednice, vrijednog, odanog i neumornog trudenika. Učestvuje na organizaciji zdravstvene službe Tuzlanskog regiona i organizaciji gradskog saniteta. Vraća se u Sarajevo kao penzionisani hirurški i uključuje se u rad Doma zdravlja. Odmah pristupa našem Društvu i veoma aktivno učestvuje u njegovom radu svojim bogatim iskustvom i poznavanjem bosansko-hercegovačkih prilika u prošlosti, ljudi, i događaja u vezi sa zdravstvenom kulturom.

Bosna i Hercegovina je teren sa obiljem istorijskog medicinskog i etno-medicinskog materijala, i dokumenata medicinske kulture prošlosti naših naroda. Iz obilja medicinske građe, dr. Karahasanović se opredjeljuje za proučavanje zdravstvene prošlosti Bosne i Hercegovine u periodu turske vladavine od 1463. do 1878. god., a posebno za zdravstvene prilike u Sarajevu u prošlom vijeku, za organizaciju Vojne bolnice i Vakufske bolnice u Sarajevu, kao i organizaciju Opšte bolnice Koševo u Sarajevu 1894. god. Sabrao je mnogo podataka o prvim ljekarima i apotekarima u Sarajevu i u BiH, kao i o mnogim ličnostima i događajima vezanim za razvoj zdravstvene kulture BiH. Veoma dobro je bio upoznat sa problemom velikih epidemija koje su harale po BiH, kao i sa problemom endemskog sifilisa. Posebnu pažnju je posvetio proučavanju istorije vojnog saniteta u NOR, i vojnog saniteta drugih oslobodilačkih ratova.

Kao istaknuti i veoma cijenjeni član našeg Društva, prim. dr. Karahasanović je bio predsjednik Društva i baš za njegovog mandata je održan 1972. god. u Sarajevu I kongres Naučnog društva za istoriju zdravstvene kulture Jugoslavije, čiji je bio ugledan član. Ovaj Kongres je bio dobro organizovan, sa veoma bogatom tematikom naučnog proučavanja istorije zdravstvene kulture, kako BiH tako i svih jugoslovenskih naroda, sa učešćem brojnih naučnih radnika iz cijele naše zemlje.

Naučno društvo za istoriju zdravstvene kulture BiH je smrću prim. dr. Karahasanovića izgubilo svoga veoma cijenjenoga aktivnoga člana, dobrog druga i prijatelja, a njegova smrt je nenadoknadivi gubitak za istorijsku nauku zdravstvene kulture Bosne i Hercegovine. Naše Društvo, koje je organizovano na čisto dobrovoljnom radu, koje okuplja entuzijaste sa puno ljubavi prema našim narodima i njihovoj zdravstvenoj kulturi u bližoj i daljoj prošlosti, primilo je ovaj rastanak sa prim. dr. Karahasanovićem veoma teško.

Hvala prim. dr. Aliji Karahasanoviću za sve što je učinio za Naučno društvo BiH, na svome prilogu poznavanja istorije zdravstvene kulture BiH i naše jugoslovenske zajednice. Članovi Društva će sačuvati njegov plemeniti lik u najljepšoj uspomeni.

Prof. dr. Žarko Palinkašev

PRIM. DR. ĐORĐE BALOŠ

(19. XII 1919 — 30. XI 1978)

30. XI 1978. god. poginuo je u saobraćajnoj nesreći u Rumuniji, u blizini Arada, prim. dr. Đorđe Baloš. Da bi tragedija bila veća, u istoj nesreći poginuli su i njegova supruga, sin, i dve kćerke.

Prim. dr. Đorđe Baloš

Prim. dr. Baloš rođen je 19. XII 1919. godine u selu Begejcima (Banat) kod Zrenjanina. Gimnaziju je završio 1938. god. u Vršcu. Medicinske studije započeo je u Beogradu i tada pripadao naprednim vojvodanskim studentima. Pred kraj rata studije je nastavio i završio u gradu

Sibiu, NR Rumunija, 1945. god. Po završenim studijama obavezan lekarski staž završio je 1947. god. u Gradskoj bolnici u Vršcu. Po završenom stažu bio je lekar Glavne pokrajinske bolnice u Novom Sadu, potom po potrebi službe u bolnici u Travniku, a 1950. god. postavljen je za lekara Pokrajinske bolnice u Zrenjaninu, gde ostaje sve do svoje smrti. Ispit specijalnosti iz interne medicine položio je 1954. god., a primarijat mu je dodeljen 1971. god.

Sa mesta tragedije u Rumuniji prenesen je u Zrenjanin 2. XII 1978. godine, a sahranjen 3. XII 1978. godine u svom rodnom mestu Begejci.

Izuzetne medicinske kulture, poliglota, bio je daleko iznad prosečnoga interniste. Prvi je osnovao Savetovalište za dijabetičare u Zrenjaninu, koje docnije prerasta u Dispanzer za dijabetes. U svojoj okolini bio je inicijator osnivanja savetovališta po domovima zdravlja i opštinama, koja su bila povezana sa Dispanzerom Medicinskog centra Zrenjanin. U Zrenjaninu je bio pionir savremene hematološke i endokrinološke službe, i dugogodišnji načelnik Laboratorijuma. Učitelj je i vaspitač brojnih generacija lekara specijalista interne medicine i srednjemedicinskih radnika. Objavio je preko 40 stručnih radova iz endokrinologije, dijabetologije, i hematologije, koji su saopšteni na mnogim stručnim sastancima najvišeg nivoa, i štampani u mnogim medicinskim časopisima Jugoslavije.

Prim. dr Baloš bio je član Srpskog lekarskog društva, Društva lekara SAP Vojvodine, i Upravnog odbora Endokrinološke sekcije SLD od njenog osnivanja, Hematološke sekcije SLD od njenog osnivanja, Internističke sekcije SLD i DLSAPV, Organizacionog odbora i Izvršnog odbora Društva dijabetičara Zrenjanina, i Organizacionog odbora Društva dijabetičara SAP Vojvodine.

Prim. dr Baloš bio je član Naučnog društva za istoriju zdravstvene kulture Vojvodine od osnivanja i učestvovao svojim referatima na sastancima. Radovi su mu objavljeni u Acta historica med. pharm. vet. (1975), zatim u zbornicima radova tadanje Sekcije za SAP Vojvodinu Naučnog društva za istoriju zdravstvene kulture Jugoslavije (1971. i 1974. god.).

Prim. dr Đorđe Baloš će nam ostati u trajnom sećanju kao čovek staložen, plemenit, human, jasan u svojim izlaganjima i principijelan u formiranim stavovima.

Njegovom smrću kolektiv Bolnice i zdravstvena služba Medicinskog centra u Zrenjaninu gube izvanrednog radnika, lekara, učitelja, i čoveka.

Neka mu je večna slava i hvala!

Dr Jovan Pavlović

PRIKAZI KNJIGA

Katić V. R., Poreklo srpske srednjovekovne medicine. Srpska akademija nauka i umetnosti, Posebna izdanja, knjiga DXXXII, Odeljenje medicinskih nauka, knjiga 31, Beograd, 1981, 230 strana, 45 slika, 24×17 sm, proširano, cena 450 din.

Srpska akademija nauka i umetnosti u svojoj seriji „Posebna izdanja“ izdala je ove godine veoma važnu knjigu pod nazivom „Poreklo srpske srednjovekovne medicine.“

Knjiga je iz pera prof. dr Relje Katića, našeg najboljeg poznavaoa srpske medicine Srednjeg veka, koji ovo značajno područje naše kulture proučava više od četrdeset godina, povremeno publikujući rezultate svog naučnoistraživačkog rada.

Knjiga „Poreklo srpske srednjovekovne medicine“ je sinteza rezultata dosadašnjih obimnih i temeljnih proučavanja prof. dr Katića, i predstavlja jednu od najznačajnijih publikacija ove vrste u nas, osvetljavajući veoma jasno i precizno mnoge detalje složenog pitanja porekla naše medicine.

Iako je poreklo naše medicine bilo od velikog interesa i važnosti, ono u nas nije mnogo obrađivano, i ne postoji o ovom pitanju veliki broj objavljenih publikacija. I onoliko koliko ih ima objavljenih, one se malo bave pitanjem njenog porekla.

Da bi se izvršilo poređenje stanja i naučne vrednosti naše srednjovekovne medicine, da bi se video njen položaj u okviru srednjovekovne medicine u Evropi i Vizantiji, bilo je potrebno da se učini jedno od osnovnih proučavanja, pri čemu je trebalo sravniti naše medicinske tekstove sačuvane iz tog vremena, sa onim što je praktikovano i bilo publikovano u drugim zemljama u to vreme.

Ovog značajnog, obimnog i napornog posla prihvatio se prof. dr Katić. On nam rezultate tog velikog posla sada iznosi u ovoj knjizi. Ceneći sve ono što je do sada u pogledu proučavanja naše srednjovekovne medicine bilo učinjeno i objavljeno, on je hteo lično da izvrši mnoga poređenja i proveravanja „naročito radi toga što je medicina egzaktna nauka u kojoj se donose zaključci na osnovu eksperimentalnih ispitivanja. Prema tome i istorija nacionalne medicine može se izučavati samo na proverenim činjenicama, pri čemu naučni rad mora biti oslobođen od pristrasnosti, svojatanja tuđeg kulturnog nasleđa, romantiziranja i donošenja zaključaka na osnovu kritički neproverenih činjenica. Drugim rečima, njena obrada mora imati karakter eksperimentalnog rada.“

Svoj interes zašto je ovom poslu „pristupio s ljubavlju istraživača“ prof. dr Katić nam objašnjava: „Razmišljajući o usponima i nesrećama koje su pratile srpski narod u prošlosti od njegovog doseljenja u zemlje koje predstavljaju raskrsnicu sveta, uvideo sam da su zdravstvene prilike u tim zbivanjima igrale osobitu ulogu. Raseljavan, ubijan, pljačkan i često iskorišćavan da gine za tuđe interese, srpski narod je u prošlosti podnosio velike nesreće baš zbog toga što je živio i u nepovoljnim zdravstvenim prilikama i dosta često bez ikakve medicinske pomoći“... a... „poznavanje zdravstvenih prilika u kojima je živio srpski narod u prošlosti pruža značajne elemente i za pravilnu ocenu mnogih pojava u njegovom političkom i kulturnom životu“.

Veliki broj naših kulturnih spomenika, pa i starih medicinskih spisa, nije mogao biti sačuvan na ovoj vetrometini ratovanja i razaranja. Ipak su neki sačuvani i spaseni, na ovaj ili onaj način, u našim ili stranim dokumentima. Sve je to trebalo pronaći i proučiti.

Potom je trebalo i uporediti s onim što postoji u svetu iz toga vremena. Radeći, pored ostalog, i u Nacionalnoj biblioteci, i u Biblioteci medicinskog fakulteta u Parizu, koje raspolažu bogato kompletima antičke i srednjovekovne medicine, prof. dr Katić je izvršio značajan naučnoistraživački posao, čije rezultate vidimo u ovoj knjizi.

Prvo poglavlje knjige obrađuje opšti pregled prilika koje su uticale na razvoj srpske srednjovekovne medicine, a drugo opšti pregled stanja medicine u Srbia do XI veka.